

СТАНОВИЩЕ
за научните трудове и учебната дейност
на гл.ас. д-р Ралица Жекова Жекова,

**представени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент”
в професионално направление Политически науки (Международно право и
международнни отношения (Теория на международните отношения), обявен в
ДВ бр. 103 от 23.12.2011 г. за нуждите на ВСУ „Черноризец Храбър”**

Настоящото становище е изгответо въз основа на документи, постъпили по конкурс, обявен от ВСУ „Черноризец Храбър“ (ДВ, бр. 103 от 23.12.2011 г.). Представените по конкурса документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Инструкция №6 към Наредба №3 за академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър“. Процедурата по кон - курса е спазена.

1. Общо представяне на получените материали и данни за кандидата

В конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление Политически науки (Международно право и международни отношения (Теория на международните отношения) е регистриран **единствен кандидат** - гл.ас. д-р Ралица Жекова Жекова от ВСУ „Черноризец Храбър“.

Академичната претенция на д-р Ралица Жекова е защитена с портфолио от 18 публикации в български и чуждестранни научни издания и научни форуми - студия, монография, учебно помагало, 5 научни статии и 10 доклада в национални и международни конференции. Представени са документи за реализирани 9 научно-изследователски проекта. Документално е защитено и активното й участие в редица национални и международни научни форуми и в няколко научно - приложни разработки. Представената информация е материално доказателство за активите на д-р Жекова в научно - изследователската дейност, за участието й в национални и международни научни форуми и в научно - приложни разработки. Документално защищени доказателства очертават профила й като университетски преподавател, активно ангажиран с образователния процес във ВСУ „Черноризец Храбър“.

Академичният ангажимент на Ралица Жекова към ВСУ „Черноризец Храбър“ датира от 1997 г. като последователно заема длъжностите ас. (1997 г.), ст.ас. (2001), гл.ас. (2007 г.), и продължава да работи във ВСУ като главен асистент, секретар „Проектно управление и финансиране“. Доктор по политология - 2006 г. От 2000 г. д-р Жекова е координатор към Реги-

оналния Офис на Черноморската мрежа на НПО (координиране на проекти, финансиирани по различни международни и европейски програми), с богат опит в реализацията на сериозни международни проекти. Национално лице за контакти за социално - икономически науки и хуманитаристика по Седма рамкова програма на ЕС за изследвания, технологично развитие и демонстрации.

2. Обща характеристика на научната продукция

Представената научна продукция на д-р Жекова кореспондира с профила на конкурса за заемане на длъжността „доцент” в професионалното направление Политически науки (Международно право и международни отношения (Теория на международните отношения). Признание за монографията ѝ „Етносът между сепсията и федерализма”, резюмирала много-годишна работа в сферата на етническата проблематика, на етническите конфликти и на средствата за разрешаването им. Трайността на този задълбочен интерес е видно от тематичните акценти записани в продукцията, обособена в сегмента „Статии и доклади” - „Кипърският проблем и Европейският съюз” (2005 г.), „Федерализът като средство за разрешаване на етнически конфликти” (2011 г.), „Нива на анализ на причините за етническите конфликти” (2012 г.) и др. Представената научна продукция покрива изискванията за академични публикации - изследователските продукти по значими проблеми на международните отношения са реализирани на високо тематично равнище, постигнато в сравнителна перспектива и е регистрирана относителна завършеност в решаването на конкретните научни предизвикателства.

Привелигирован панел в изследванията се оказва етническата проблематика и по-специално средствата за управление на етнически конфликти - феномен с многопосочни предизвикателства в съвременните международни отношения. Констатацията намира сериозна подкрепа в съдържателните достойнства на монографичния труд „Етносът между сепсията и федерализма”, а аспекти на тази проблематика са намерили място и в статии като „Федерализът като средство за разрешаване на етнически конфликти”, „Нива на анализ на причините за етническите конфликти”, „Кипърският проблем и Европейският съюз” (2005 г.), в по-ранни работи като „Теорията за разрешаване на конфликти” (2002 г.). Трайният интерес е деклариран и в поредица публикувани доклади регистрирали участие в национални и международни форуми като „Ролята на ЕС при разрешаването на конфликти: операциите за управление на кризи в страните от Източното партньорство” (2011 г), или „Европейският съюз и управлението на кризи” (2006 г.) и др.

В предметно ангажираната научна продукция критичната рефлексия тематизира основополагащи идеи за етническата принадлежност и основни теоретически подходи към етническите конфликти, за да резултира в продуктивен анализ на причините за възникване на етническите конфликти. На преден план излизат съдържателните предизвикателства на „Етносът между сепсията и федерализма” понеже сполучката с извеждането на теоретическите и

практически еволюции на „септизма” и „федерализма” основателно е резюмирана като научна новост. Енергията на монографичния проект е обсебена от един основен проблем - да се намери убедително - аргументиран отговор, могат ли септизма и федерализма да бъдат успешен модел при управлението на етническите конфликти и при какви условия е възможно това. За целта д-р Жекова използва ресурсите на сравнителния анализ, привличайки два крайни и типични казуса на септизма - Кипър и Еритрея, за определи формата и границите на парадигмата. Сравнителен анализ на сходни казуси - Нигерия и Босна и Херцеговина формулира условията за съществуването по принцип на мултинационалните федерации.

Анализът на случаите на септизма на Еритрея и Кипър потвърждава успешното използване на септизма при управлението на етническите конфликти, като са посочени критериите за това. Анализът на казусите Нигерия, Босна и Херцеговина оценява възможностите на федерализма като средство за управление на етнически конфликти, за да мотивира извода, че мултинационалния федерализъм вероятно ще бъде използван често като модел за разрешаване на конфликти, проектирани от етническата идентичност. Идентифицирани са практическите ограничения и проблемни зони, затрудняващи приложението му като средство за управление на етнически конфликти.

Д-р Жекова е приела консултацията на методологическите напътствия на Реймон Арон и изследва етническите конфликти, септизма и федерализма на три равнища – историческо, социологическо и теоретично. На нивата на анализ на етническите конфликти е посветена и нарочна статия „Нива на анализ на причините за етническите конфликти“ (МО, 2012 г., бр. 1). Редом с монографичния труд, септизма и федерализма намират съдържателна тематизация и в други научни продукти: на теоретическия анализ на септизма като метод за разрешаване на етнически конфликти е посветена статията „Септизма като метод за разрешаване на етнически конфликти: теоретически аспекти“ (в: Научен алманах на ВСУ, кн. 2, 2001 г.), а конституционните, правни, социологически и политико - идеологически характеристики на различните теоретически подходи към федерализма, значението на федералната асиметрия и анализ на предимствата и недостатъците на федерализма като средство за управление на етнически конфликти са дали живот на статията „Федерализъм като средство за разрешаване на етнически конфликти. (в: KSI Transaction on Knowledge Society. A publication of the Knowledge Society Institute, volume IV, Number 4, December 2011). Статиите, регистрирани в различен период от научното развитие на д-р Жекова, докладите на различни форуми и най-вече достойнствата на монографичния труд подчертават продуктивна трайност на научните интереси и последователност в развитието на теоретическите идеи. За да остане проблемното поле водещата област, в която продължава да работи.

Непренебрежимо по достойнства е и учебното помагало, ангажирано с основополагащи теми на учебната дисциплина „Теория на международните отношения“. Към всяка разработе-

на тема е посочена литературата, която може да обслужи познавателния интерес на студентите, като са създадени и примерни тестове за проверка на знанията. Предоставените допълнителни ресурси от учебното помагало обогатяват учебния процес в специалност „Международни отношения” и „Право”.

Достойнствата на темите, записани в научно - изследователското портфолио на д-р Раица Жекова изграждат профила на сериозен научен работник и предлагат необходимите основания за категорична подкрепа на нейната кандидатура като участник в конкурса за замане на академичната длъжност „доцент”

3. Оценка на учебно-педагогическата дейност

Ангажиментите на д-р Жекова в образователния процес в специалностите „Международни отношения”, и „Право” са съществена част от академическия ѝ профил. Разработените лекционни курсове по дисциплините „Теория на международните отношения”, „Сравнителен анализ на теории за международните отношения и външната политика”, „Външна политика на САЩ”, „Регионални отношения и конфликти” и „Теория и практика на международните преговори” са основополагащи за специалност „Международни отношения”. Осигурени са с учебно - методически материали, поставени във Виртуално обучение на университетския сайт. Съвместно с проф. д-р Нина Дюлгерова е разработено и полезно учебно помагало по „Теория на международните отношения”. Свидетелства, деклариращи ангажираното присъствие на д-р Жекова в образователния процес с профил - определящи за специалността „Международни отношения” учебни дисциплини. Обогатени с полезен трансфер на знания от научно - изследователската ѝ продукция те предизвикват значим педагогически ефект. Правещата впечатление ангажираност на д-р Жекова като университетски преподавател във ВСУ „Черноризец Храбър” предлага основанията на високата оценка на учебно - педаго- гическата ѝ дейност.

4. Научни и научно-приложни приноси

В представената научна и научно-приложна продукция са налице съдържателни индикации за сериозни научни приноси на д-р Жекова. Изследователският интерес е ангажиран с изследването на среда с изключително подвижна geopolитическа мотивация, имплицирана не само от спецификата на различна geopolитическа среда, но и от социокултурното присъствие на различните етноси. В този контекст с определен принос са разработените теоретически модели за управление на етнически и регионални конфликти. Принос е и приложенията сравнителен метод, оказал се продуктивен в създаването на модел на работа на geopolитически стратегии в различна среда с идентификацията на различни сценари. Признание за регистрираните теоретически параметри и практическа еволюция на съдържанието на „сепсията” и „федерализма”, разрешили очертаването на geopolитическите параметри на прилагането им. Непренебрежим е приносът, регистриран в двата крайни и типични казуса на сепсия с определена форма и граници на самата парадигма и записания в другия сравнителен анализ,

формулирал условията на съществуването по принцип на мултинационалните федерации. Приносите обогатяват съществуващото знание в сферата на политическата наука, а лансираните хипотези относно геополитическите параметри на прилагането на сепсията и федерализма имат не само научно - приложен характер.

Стойностният монографичен труд на д-р Жекова „Етносът между сепсията и федерализма“ предполага и допълнителни възможности за съдържателно обогатяване. Предизвиканата бележка не регистрира привидяна концептуална недостатъчност на монографията, а е провокирана от съдържателните ѝ достойнства, от трайността на изследователските ѝ ангажименти в тази проблемна област, рефериращи важни задачи за по-сетнешни изследвания в полето на етническото като фактор на политическа еманципация и лаборатория на етнически конфликти, акумулирали и чудовищния потенциал на етноконфесионалния ресурс и т.н. Съветът на етническото имплицира и съществени неща в отликата на новия „национализъм“ и допълнителни изследвания на проблематиката в тази остросюжетна територия са реален принос в науката за международните отношения.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представената научно-изследователска и научно-приложна продукция на д-р Ралица Жекова декларира сериозни съдържателни достойнства, за да очертае убедително профила на показал сериозно научно израстване изследовател и университетски преподавател, и подкрепят решително номинацията ѝ за заемане на академичната длъжност „доцент“. Достойностата на научната и научно - приложна продукция, сериозните референции като университетски преподавател ми дават основание да подкрепя с **положителна оценка** кандидатурата ѝ. Препоръчвам на Научното жури да предложи на Научния съвет при ВСУ „Черноризец Храбър“ да избере гл.ас. д-р Ралица Жекова Жекова да заеме академичната длъжност „доцент“ в професионално направление Политически науки (Международно право и международни отношения (Теория на международните отношения).

31.03.2012 г.

Проф.д-р Александър Рангелов